

VOORWOORD

Door Sander Janssen

Toen mijn collega Robert Malewicz en ik in juni 2016 de verdediging van Willem Holleeder op ons namen werd in samenspraak met onze nieuwe cliënt al snel geconstateerd dat de gebruikelijke wijze waarop in strafzaken de verdediging wordt gevoerd, en waarbij vooral het door het Openbaar Ministerie gepresenteerde belastende bewijs wordt betwist, in deze zaak niet zou volstaan. Dat had een aantal redenen.

Allereerst komen de verdenkingen van het Openbaar Ministerie in deze zaak voor een groot deel voort uit de veronderstelde verhoudingen in het Amsterdamse criminele milieu in de tijd dat de liquidaties plaatshadden en uit de theorie over hoe die verhoudingen tot samenwerkingsverbanden enerzijds en slachtoffers anderzijds hadden geleid. Willem Holleeder zou jarenlang met Stanley Hillis en Dino Soerel een crimineel driemanschap hebben gevormd, en zij zouden in samenspraak met elkaar hebben besloten tot diverse moordopdrachten, aldus het Openbaar Ministerie. Daarnaast was er het gegeven dat het grote liquidatie-onderzoek Passage, waarin diezelfde Dino Soerel als opdrachtgever voor het plegen van twee moorden terechtstond, zich al in een vergevorderd stadium bevond en duidelijk was dat het gerechtshof in Amsterdam in die zaak tot beslissingen zou komen voordat de rechtbank met de zaak-Holleeder aan de slag zou gaan. We moesten er rekening mee houden dat door het hof al vaststellingen zouden worden gedaan over de gang van zaken bij dezelfde liqui-

daties waar ook Holleeder voor terechtstond en over het al dan niet bestaan van dat driemanschap (zoals ook is gebeurd). En dan waren er nog de verklaringen van zijn zussen Astrid en Sonja en van zijn ex-vriendin Sandra, die met een ongekende mediacampagne publiek werden gemaakt, waardoor Willem Holleeder op een enorme achterstand werd gezet. Vrij algemeen leek het beeld te overheersen dat hij alle dingen waarvan hij werd beschuldigd zeker had gedaan en waarschijnlijk nog wel meer ook.

Wij hebben samen met Willem Holleeder van meet af aan als uitgangspunt genomen dat we zouden proberen zo veel mogelijk informatie boven water te krijgen, niet alleen over de periode waarin die moorden hadden plaatsgehad, maar ook over wat daaraan vooraf was gegaan. Dat we een poging zouden doen de daadwerkelijke posities en belangen van de verschillende in die tijd in het Amsterdamse criminele milieu aanwezige personen boven water te krijgen en een reconstructie zouden maken van wat zich al die jaren geleden daadwerkelijk had afgespeeld. Dat we echt aan waarheidsvinding zouden doen. Dit alles vanuit de overtuiging dat deze bijzondere zaak en deze bijzondere cliënt vergden dat wij aan de hand van feiten niet alleen zouden laten zien dat hij niet degene was geweest die de opdrachten tot de gepleegde moorden had gegeven, zoals hij keer op keer stellig herhaalde, maar zoveel als mogelijk zouden aantonen hoe het dan wél was gegaan.

Ten behoeve van die reconstructie is een groot aantal getuigen bij de rechter-commissaris gehoord, die zich vaak opmerkelijk openhartig toonden over de gang van zaken van tussen de tien en de twintig jaar geleden. Daarnaast heeft het Openbaar Ministerie ons toegang gegeven tot een grote hoeveelheid politiedossiers over andere zaken dan de moorden waarvoor Willem Holleeder werd vervolgd. Daarmee konden wij behalve het hele Passage-dossier

VOORWOORD

het hele Kolbak-dossier (het grootschalige onderzoek naar de afpersing van onder andere Willem Endstra) en het omvangrijke, specifiek op Willem Holleeder gerichte dossier genaamd Vandros beschikken over zo'n dertig andere onderzoeksdossiers, grotendeels nog lopende onderzoeken waarin het nooit tot oplossing van de zaak was gekomen. Oude drugsonderzoeken naar Cor van Hout, het onderzoek naar de eerste en tweede aanslag op Cor van Hout, financiële onderzoeken naar de afwikkeling van zijn erfenis, een groot witwasonderzoek naar Willem Endstra, de aanslag op Ronald van Essen, de moord op Sam Klepper, op Evert Hingst, op Magdi Barsoum en op zijn broer Mounir Barsoum, op Martin Hoogland, op Gijs van Dam en diverse andere zaken: een immense hoeveelheid processen-verbaal, verklaringen en tapgesprekken uit de periode 1995 tot 2006, met informatie die tot het moment dat wij die aantreffen niet of nauwelijks bekend was buiten het politieteam dat het onderzoek in kwestie destijds had gedraaid.

Het valt niet te overschatten hoe belangrijk de toegang tot al die informatie is geweest voor het werk dat wij de afgelopen jaren hebben kunnen doen. Doordat wij behalve over die drie grote dossiers (Vandros, Passage en Kolbak, bij elkaar al zo'n duizend ordners) konden beschikken over die enorme hoeveelheid andere dossiers en doordat wij de mogelijkheid hadden alle informatie uit die dossiers vanuit een helikopterperspectief te bekijken én de onderlinge verbanden tussen die dossiers te beoordelen, is het mogelijk geweest een veel completer beeld te krijgen van de daadwerkelijke gang van zaken in die periode, van de conflicten en allianties en problemen en ruzies en samenwerkingsverbanden die er in de loop der tijd waren en, meest belangrijk, van de positie van Willem Holleeder bij dat alles.

Uiteindelijk gaat het daarbij vooral om de vraag wat zich achter de schermen van de Amsterdamse onderwereld heeft afgespeeld.

Een wereld waarin wat je ziet vaker niet dan wel laat zien hoe het in werkelijkheid is. Sterker nog, er wordt heel veel tijd, geld en moeite gestoken in pogingen te zorgen dat de buitenwereld alleen ziet wat gezien mag worden en níét hoe het in werkelijkheid is. Waarin het voor degenen die achter de schermen daadwerkelijk aan de touwtjes trekken aantrekkelijk en verstandig kan zijn anderen op de voorgrond te laten treden, waardoor die anderen en niet zichzelf in beeld komen bij misdaadjournalisten, de maatschappij en, meest belangrijk, politie en justitie.

Voor die rol in de schijnwerpers was Willem Holleeder de ideale kandidaat. Er is letterlijk geen crimineel in Nederland die op zoveel aandacht van de media en de maatschappij kan rekenen als hij, en dat maakte hem bij uitstek geschikt om de aandacht mee af te leiden. Holleeder was – in de woorden van kroongetuige Fred Ros – de ideale kop van Jut.

In de loop van de zittingen bij de rechtbank hebben wij als advocaten van Willem Holleeder zowel bij tussentijdse verzoeken als in het eindpleidooi een uitgebreide reconstructie gegeven van al die bewijsmiddelen die we in al die dossiers hebben aangetroffen, gecombineerd met de bij de rechter-commissaris verkregen getuigenverklaringen en andere beschikbare informatie. Zonder te pretenderen dat we daarmee de werkelijkheid helemaal in beeld hebben weten te brengen, denken wij die werkelijkheid wel een stuk dichterbij te zijn genaderd dan voorafgaand aan het onderzoek in deze zaak het geval was. Die werkelijkheid is veel complexer en genuanceerder dan het versimpelde beeld van Willem Holleeder als de godfather van de Amsterdamse onderwereld, de man die kon beschikken over leven of dood.

Juist omdat in de afgelopen jaren keer op keer slechts één kant van de zaak is belicht, vooral de verklaringen van de zussen van

VOORWOORD

Willem Holleeder naar voren zijn gebracht die door verschillende journalisten die zich meer of minder openlijk aan hun kant hadden geschaard van commentaar zijn voorzien en hun verhaal uitgebreid in boeken en zelfs televisieseries en een toneelstuk naar voren is gebracht, hebben wij gemeend dat die reconstructie voor iedereen beschikbaar zou moeten komen. Niet door het openbaar maken van de pleidooien, die juridisch ingestoken zijn en waarin de zinnen net als in dit voorwoord veel te lang zijn, maar in een vorm waarin het ook voor mensen die geen diepgaande voorkennis hebben toegankelijk is.

Uit de verschillende journalisten die ons de afgelopen jaren hebben benaderd om toegang tot de dossierstukken te krijgen is onze keus gevallen op Wim van de Pol. Hij houdt zich al vele jaren met deze zaken bezig en beschikt vanuit zijn eigen achtergrond ook over een grote hoeveelheid informatie over wat er in de jaren rond de millenniumwisseling gaande was in het Amsterdamse criminele milieu. Hij heeft inzage gekregen in alle processtukken die hij nodig dacht te hebben om een beschrijving te kunnen geven van hoe hij denkt dat de gang van zaken in die jaren is geweest. Om een boek te schrijven dat niet slechts één kant belicht – of vóór, of juist tegen Willem Holleeder – maar dat iedereen die daarin geïnteresseerd is de mogelijkheid geeft zélf kennis te nemen van het bewijs dat niet alleen over hem, maar ook over al die andere bekende en minder bekende namen uit die tijd is verzameld. Om zich op grond van de feiten een eigen beeld te vormen van het antwoord op de vraag: wie is Willem Holleeder?

Het resultaat ligt voor u. Ik zou zeggen: oordeel zelf.

Sander Janssen